

Paljon tuntheita ko Meän flaku nousi tankhoon

Oli selvästi liikutunheita eustajia eri tornionlaaksolaisista minuriteetti- ja kulttuuriföreninkeistä jokka merkkipäivänä, 15 päivä jyyliä, ensimmäistä kertaa yhteisillä voimilla veti Meän flaun ylös tankhoon. "Ette met nyt seisoma yhtheistyön ja yksmielisyyen eessä", oli asiasta josta STR-T:n Per-Eric Tina, Meänmaan Bengt Pohjanen ja myös Ruijan Kveeniliiton ja Kveenimaayhityksen eustajat, olit sammaa mieltä.

Maanantai 15 päivä jyyliä tuli historialliseksi ko Tornionlaakson flaku,

Meän flaku, yhdistävänä sympoolina erile tornionlaaksolaisile intresseföreninkeile ja myös norjan kvääneile, veethiin ylös flaustankhoon. Aamupäivän flakuseremoniassa Tornedalens Folkhögskolala, Matarinkissä, tätä päivää kunnioittaen Meänmaan Bengt Pohjanen ja Per-Eric Tina, Svenska Tornedalingars Riksförbund, slipsi kaulassa ja yksmielisesti tekivät työtä ette laittaa oorninkhiin flaun jonka färistä saattoma aavistaa veen, ilman lumen, auringon ja tulen.

Samhaan aikaan ko tuuli sieppasi myötä flaun joka nousi ilmaan, viehraat lauloit, niiten

seassa pyssikuormalinen Eestistä, "Väylä oon aina ollut", Bengt Pohjasen "Joppausoopperasta" ja Matti Juneksen kantele säesti. Björnär Seppola Kvenimaayhityksestä, oli paikanpäälä:

Yhtheisilä voimila

–Met tarttema yhtheisilä voimila päästä ulos pelastahmaan sen kielen joka yhdistää meitä. Jos kieli kuolee niin meän kulttuuriki kuolee, Björnär Seppola, sano varotukseksi, mutta myös lohutukseksi taistelhuun siitä yhtheisestä kielestä ja yhtheisestä kulttuurista joka vielä oon elossa Pohjoiskalottilla.

–Se tuntuu fiinile että saaha tulla takashiin minun entisheen kotikuntahaan ja että yhdessä Bengt Pohjasen kansa vettää flaun ylös tankhoon. Tästä tulee fiini asia ette kaikile STR-T:ssä saha kertoa tästä hyvästä päivästä, sanno hetkestä liikuttunut Per-Eric Tina.

Kypsässä ja loistavan kauhniissa Tornionjokivarsikesässä, ko ojanpyörtänehööt kukkii Pietarinkukista, Horsmista ja Angervoista, jokka levittää vaniljantuoksun niittypalstotten yli, niin kunnioitethiin myös Keksin muistonmerkkiä Korvassa juhlankiertueela. Täälä Bengt Pohjanen elävästi puhu avvainhenkilöistä Tornionlaakson kirjalisuudessa, Antti Mikkelinpoika Keksistä, ja mitä hän vuona 1617

sai kokea hänen törmältä ko oli erithän hankala jäänlähtö. Keksin runo vasta panthiin pränthiin hänen lapselapselta.

–Antin lapsenlapsi ei oikein osanu kirjoittaa runoa sillä erityiselä Kalevalanvärsymitala, niin mie vähäsen "korjasin" sitä, Bengt Pohjanen sano ja loiste silmissä hän luki osia runosta meänkielelä.

Vielä yks flakuseremonia piethiin Kattilakoskela ja lynsjiksi serverathiin lohisoppaa. Sitten soprani Lisbeth Sandberg astu framile, vaalea ja komea ko kypsä ohrapelto, sinistä väylää vasthaan. Virve Räisänen pelasi pianoa ja hän laulo muun muassa Laestadiusoopperasta.

Vähän enämpi

–Ko tet tuletta mie näytän teile väylän, virran,

rauhan ja Jumalan, Bengt Pohjanen kertoo, seisovan Kattilankosken veen virtaavan sölän takana, eestiläisile viehraile ja viittaa "Väylä oon aina ollut", lauluteksthiin.

Joissaki näissä hetkissä mie tunnen ette objektiivisuus oon hankala pittää, kattelian silmä oon osa tapahtumisista ja pikku hiljaa kasvaa framile ymmärys ette tämä koskee minua, meitä kaikkia, täälä ja nyt. Sitäpaitti ette merkkipäivä 15 päivä jyyliä tulevaisuudessa tulee olheen merkkipäivä ruottalaisessa almunakassa, niin se saattaa olla alku jollekki paljon enemälle, jollekki yhtheiselle, pysyvälle ja yhdistävälle, vielä niin monele muule.

Hasse Stenudd

Merkkipäivää vieraili, vasemalta; Björnär Seppola, Kveenimaayhitys, Bengt Pohjanen, Meänmaa, Per-Eric Tina, STR-T ja Mari Kristianssen, Ruijan Kveeniliitto Bemärkelsedagen bevistades av, Från vänster; Björnär Seppola, Kvenlandsförbundet, Bengt Pohjanen från Meänmaa, Per-Eric Tina, STR-T samt Mari Kristianssen från Norske Kveners Förbund. Foto: Hasse Stenudd

Sympoolisesti tärkeä päivä

–Mie olin ykstoista vuotta ko met siirimä Täränöstä niin mie olen aina saanu tuntea ette mie olen eläny meänkielen laitakantissa. Yhtheinen merkkipäivä kaikile orkanisasjuoneile jokka toimivat meän aluueela oon sympoolisesti tärkeä ja tämä oon minulekki henkilökohtasesti tärkeätä, Göran Larsson sanoo.

Hään oon tänäpäivänä töissä esikouluopettajana Jokkmokkissa, heti Görani alkaa esikouluopettajatyön Jellivaarassa. Ko asuntolane muuttuu niin ajatus

oon ette koko pere tullee siirtyhmään Jellivaahraan.

–Jo, sitten oon vähän lähemäksi Täränthöön ja minun tornionlaaksolaishiin juuhriin, niin lähele ette sitä saattaa päivän yli aijaa ees takashiin Täränthöön, Göran Larsson sanoo.

Hän näkkee sen erithän tärkeänä ette järjestöt niinku Meänmaa ja STR-T vierekhän oon tehneet työtä että löytää yhtheisen merkkipäivän. Göran Larssonin mukhaan tämä nostaa pusitiivisellä laila framile monta tärkeätä yhtheistä asiaa ja hän toivo ette eespäin useamin

annethaan tilasuuksia kokkoontua yksmielisenä.

–Minun omalta osalta se oon yhtä tärkeätä ette rahvaana tehä tämän reissun ette ottaa takashiin minun kielen ja sen minkä kerran menetin, Göran Larsson sanoo.

Hasse Stenudd

Göran Larsson oli jäljyssä Kattilakoskela, Tornionväylän rannala. Göran Larsson fanns med i Kattilaksoki, vid Torneälvens strand. Foto: Hasse Stenudd

En symboliskt viktig dag

–Jag var elva år när vi flyttade från Tärändö så jag har jämt fått uppleva mig levandes på ytterkanten till meänkieli. En gemensam märkesdag för alla organisationerna som verkar i vårt område är symboliskt

viktigt och att delta här är även personligt viktigt för mig, säger Göran Larsson.

Han jobbar idag som förskolelärare i Jokkmokk, inom kort börjar Göran på ett jobb som förskolelärare i Gällivare. När bostadssituationen löst sig är tanken att hela familjen kommer flyttandes till Gällivare.

–Ja, då blir det lite närmare till Tärändö och mina tornedalska rötter, så nära att man över dagen kan köra fram och åter till Tärändö, säger Göran Larsson.

Han ser det som oerhört

viktigt att organisationer som Meänmaa och STR-T arbetat sida vid sida för att nå fram till en gemensam märkesdag. Enligt Göran Larsson bidrar det till att på ett positivt sätt lyfta fram fler viktiga gemensamma frågor och han hoppas att det framledes ges fler tillfällen där de kan samlas, enade utåt sett.

–För min egen del är det lika viktigt att i vuxen ålder göra den här resan med att ta tillbaks mitt språk och det som en gång gick förlorat, säger Göran Larsson.

Hasse Stenudd

● Toiminnanjohtaja hunteeraa

Siitä on nyt menny neljä vuotta ko laki kansalisista minuriteetistä ja minuriteetikielistä päätettiin valtiopäivillä. Lain perussuojaparakaaffit jälläava kaikkia minuriteettiä ja koko maassa huolimatta siitä jos kunta on hallintokunta eli ei. Semestinaikana mie kuuntelin yhtä tepat-tiohjelmaa minuriteetistä P1:assa, missä selvitetiin lain olevan hampaaton ko issoin osa kun-nista ei välitä kansalisitten minuriteetitten oikeutta esimerkiksi neuotteluun. Vain kourallinen kuntaa niistä 230:sta jotka ei ole hallintokunnat on olhee

myötä koulutuksessa joka on järjestetty Stockhol-min lääninhallituksen ja Saametingin kautta. Tarkastusraportti 2012 näyttää suurta vailinkia maan 290:ssä kunnassa. Se on selvästi halu joka vailtuu, se ei ole enää tietämättömyys.

Kunkas kauon hallitus meinaa istua mykkänä kuntia kohi ko se on niin selvä ette ei haluta tehdä työtä ihmisoikeuen kans ko se tulee tärkile? Mie meinaan ette kunkas vaikea se saattaa olla ette viitata koko käelä? Kirjottakaa preivi kun-nile jonka pääministeri on kirjottannu alle eli

lujentakaa lainsäätäntöä. NYT! Se on täysi aika, muuten osa Ruottin kylt-tyyriperintheestä kuolee menheen. Jo 2009 hallitus kirjotti esityksen ette jos lakia ei seurata niin häätyy suunnitella jyrkempiä pakottamismaholisuuksia. Tarkastus ja koulutus ei riitä työneuna, mutta hallitus valitsee ette pittää silmät kiini ja painaa pään sanhaan. Selvästi hallitus on unheuttannu mitä net kirjotit esityksessä 2009. Hävekkää!

Maja Mella

Käänös: Märta, Karin ja Linnea Nylund.

● Verksamhetsledaren funderar

Det är nu fyra år sedan lagen om nationella minoriteter och minoritets-språk antogs av riksdagen. Lagens grundskyddspara-grafer gäller alla mino-riteter och i hela landet oavsett om kommunen är förvaltningskommun eller inte. Under min semester lyssnade jag på ett debatt-

program om minoriteter i P1, där beskrevs lagen som tandlös då majorite-ten av kommuner struntar i nationella minoriteters rättighet till exempel-vis samråd. Endast en handfull kommuner av de 230 kommuner som inte är förvaltningskommun har deltagit i utbildnings-

insatser arrangerade av Länsstyrelsen i Stock-holm och Sametinget. Uppföljningsrapporten 2012 visar också på stora brister i landets 290 kom-muner. Bristen på vilja är påtaglig, det är inte längre okunskap det är frågan om.

Hur länge ska reger-

ingen tiga gentemot kommunerna när det är så påtagligt att det finns en ovilja till att arbeta med mänskliga rättigheter när det väl kommer till kritan? Jag menar hur svårt kan det vara att peka med hela handen? Skriv ett brev till kommunerna signerat av statsministern eller skärp

lagstiftningen. NU! Tiden är kommen, annars dör delar av det svenska kul-turarvet en sotdöd. Redan 2009 skrev regeringen i propositionen att om inte lagstiftningen följs ska regeringen överväga att vidta skarpare åtgärder såsom sanktionsmöjligh-eter. Uppföljning och

utbildning räcker inte längre som verktyg, men regeringen väljer att blunda och sticka huvet i sanden. Uppenbarligen har regeringen glömt vad de skrev i propositionen 2009. Skämmes!

Maja Mella

Beställ Meän flaku – Tornedalsflaggan

Meän flaku – Tornedalsflaggan finns i följande storlekar:

- Flaggstångsflagga** för 9 m stång, 236 x150 cm, 750: -
- Flaggstångsvimpel**, 35x300 cm, 500: -
- Fasadflagga** 63x40 cm, (levereras utan stång) 200: -

Beställ på www.str-t.com

STR-T vaatii: DAUM:ia ei saa panna kiini!

Kielen ja kansanmuiston instityytti (SOFI), aikoo, säästösyistä, panna kiini DAUM:in, Uumajan murre-, paikannimi- ja kansanmuiston arkkiivin, ja siirtää sen toiminnan Uppsaahaan. STR-T: n puolesta olema kovin huolestunheita näistä sentraliseerinkijatuksista, jotka johtavat siiheen, ette meile erityisesti tärkeit meänkielen ja saamen kielen kokoelmat siiret-hään pois meän ytinalu-heilta Pohjois-Ruottissa ja Sápmissa.

Aikomukset panna kiini DAUM: in ovat suohraan

vasthaan kaikkia minurite-ettipoliittisia pyrkimyksiä ja minuriteetitten halua itte päättää omista asioista. Tämänlaisen kielipankin, tietopankin, siirtäminen hankaluttaa kovasti STR-T: n revitaliseerinkipyрки- myksiä ja mahdollisuuksia perustaa meänkielen kieli-, kulttuuri- ja kou-lutuskeskuksia Pohjois-Ruottiin.

DAUM:issa on töissä seittämän henkeä, joila kaikila on hyvä työkoke-mus ja omat kontaktiver-kostot aluheen eri kielten puhujitten kansa. Kootun materiaalin siirtäminen

pois Uumajasta tarkottais, ette meile minuriteetile tärkeä kompetensi mene-tethään. Samala katoais Uumajan ynvärsiteetin oppilhailta tärkeä tie-tolähe.

Euruupan raatin kritiikki Ruottia kohthaan minuriteetipolitiikasta oon monessa asiassa just-hiinsa sitä, ette Ruotti ei kyllin tarkon seuraa omia päätöksiä eikä toimi riittävästi minuriteetti-poliittisen perspektiivin vaatimusten jälkhiin. Ko asia oon näin, niin STR-T:n kanta oon, ette ei ole olemassa minkhään-

laisia syitä siiheen, miksi DAUM haluthaan panna kiini. Päinvastoin meän kanta oon, ette ensiksiki Kulttuuridepartementilä oon velvolisuus myön-tää SOFI: le net varat, jotka instityytti tarvittee maholistamhaan DAUM: in toiminnan laajenemista ja tutkimuksen jatkoa.

Lausunto hyväksytty STR-T: n johtokuntako-kouksessa Kaihnuussa 13päivä jyyiniä 2013.

Käänös: Erling Wande

Svensk översättning på webben <http://www.str-t.com/metavisi.php>

STR-T

PRENUMERATION/ADRESS-ÄNDRING/REDAKTION: TILAUKSET/OSOTEMUUTOS/TOIMITUS:

STR-T
Aapua 6, 957 94 Övertorneå
Tel: 0927-240 74
Fax: 0927-240 85
E-post/sähköposti:
info@str-t.com
Hemsida/kotisivu:
www.str-t.com

Redaktör/toimittaja:
Hasse Stenudd
hans.stenudd@str-t.com

BANKGIRO: 669-2230
TILINUMERO:
Ylitornion osuuspankki 553300-430574
PRIS/HINTA: 150 SEK/17 EURO
(inklusive medlemsavgift/jäsenmaksu sisältyy)
UTGIVARE/JULKASIA:
Svenska Tornedalingars Riks-förbund-Tornionlaaksolaiset

Julkasuperiaatheet

Tämä jällaa METHiin lähätettyjä materiaalia. Toimituksela oon oikeus lyhentää tekstiä. Selviä tekstivikoja saatethaan korjata. Toimituksela oon oikeus vaphaasti kääntää tekstiä. Kirjottaja saapi olla anonymi, mutta toimisto häätyy saaja nimen. Met emmä lähätä takasi meile lähätettyä materiaalia, jos omistaja ei sitä vaai. METavisin tavote oon ette julkasta meänkielen kaikila varieteeetilä olevaa tekstiä. Avisin pyrkimys oon olla kieltähoitava niin kauas ko maholista.

Publiceringsprinciper

För till METavisin insänt material gäller följande. Redaktionen förbehåller sig rätten till att förkorta insända texter. Uppenbara felaktigheter i språket kan rättas. Redaktionen har rätt att fritt översätta texten. Skribent har rätt att vara anonym, men namn måste uppges till redaktionen. Insänt material returneras ej om inte skribenten särskilt ber om det.

METavisin har som målsättning att publicera innehåll på de varieteter som finns i meänkieli. Tidskriften har ambitionen att vara språkvårdande så långt det är möjligt.

Meänkieliset perustava paikallisosaston Uppsaahlaan

Kansalisten minurite-titten lain puitheissa Uppsaalan kunta on perustanu niin sanotun monipuolisuusstrategin viran. Tämä virkailija on kuttunu Uppsaalan meänkielisiä kokoukshiin. Näihin on tullu 25-30 henkeä.

–Meilä on nyt työr-yhmä, joka valmistellee kokousta 8 päivä sep-temberiä, josta tullee ensimmäinen, historiallinen perustuskokous, jossa aiothaan pääättää STR-T:n paikalisosastosta Uppsaahlaan, sannoo Irma Ridbäck, joka on työr-yhmän sihtheeri.

Irman kehto keinu Narkauksessa. Hään asettu sitte täyenä asuhmaan Uppsaahlaan, kaupunki johonka monet tionnälkäset toornionlaaksolaiset on siirtynheet. Toinen näistä on Tyra Helena Lindström, Mukkavaara lähtösin, jolla on vastuuna kuttua kokhoon työr-yhmän. Net on olhee yhteyssä STR-T:n johon ja muitten paikalisosastoitin kansa fören-inkisäänöistä ja muista asioista.

Monta tärkeätä kysymystä

–Säilyttää oma kieli ja saa kaikki toornionlaaksolaiset Uppsaalassa kokkointumhaan –ja niitä on paljon –oon pari niistä tärkeimistä kysymyksistä, jonka kans met häymä alkaa tekheen työtä. Toinen tärkeä osa tässä työssä on eistää meän kulttuuria ja meänkieltä ja tehä näitä julkisiksi ja näkyviksi asioiksi kaikile toornionlaaksolaisile, jotka asuvat Uppsaalan perukoila.

Meilä on kansa hunteerinkia meänkielen kursista ja tiottaa pensjunääriyniversiteetin meänkielen kielikursista. Ko paikalisosasto on perustettu, sillä tullee olheen mahdollisuus hakea määrärahoja kunnan kulturilautakunnalta. Varhman tulhaan järjestämhään paljon toornionlaaksolaisiltoja Uppsaalassa tulevaisuussa.

Kaikki olit myönteisiä

Ennen työr-yhmän kokoontumista lähetethiin kysely n. viielekymmenelle Uppsaalan lähelä asuville toornionlaaksolaisile. Kolmisenkym-

Tyra Helena Lindström, vasemalla, ja Irma Ridbäck. Kuva: Sven-Olov Larsson

mentä vastasi tähhään ja kaikki olit pusitiivisia ajatuksheen paikalisosaston perustamisesta. –Jokku vastasit. ”Viimen!” ja esimerkiksi:

”Tulema mielelhään”, se-littää Irma Ridbäck, joka on ilonen tästä innosta.

Oon niitaki, sannoo Tyra Helena Lindström, jotka on halukhaita

tulheen matkhaan vaikka net ei ole kotosin Toornionlaaksosta. Saattaa, ette niitten vanheemat ovat syntyisin Toornionlaaksosta eli oon sillä laila, ette

niilä oon muita sitheitä Toornionlaakshoon.

Hasse Stenudd
Käänös: Erling Wande

Oppia tekemällä meänkielelä

Eida Härkönen, Jukkasjärvi. Kuva: Solveig Härkönen

–Oli paljon mukavampi oppia meänkieltä ko sai yhdessä toisten kansa naulata linnunpönttöjä, freistata lyä vikatheela niinku ennen tehthiin jänkkäniityilä, läm-mittää saunaa ja kattoa lintuja lintutornista, ko ette vain opiskella, sannoo Eida Härkönen Jukkasjärven Laxforsenista.

Eida oon yhdessä hänen äitin kansa tullu Kielipesähään, jonka STR-T:n paikalisosasto yhdessä ABF:n kansa järjesti Vasikkavuomassa Pajalan ulkopuolela viikkoa jälkhiin juhanusta. Äitilekki, Solveig Härkösenelle, tämä vähän erilainen tapa käyttää meänkieltä, tuli toimimhaan herätyskellona.

–Mie huomasin ette mie toesti saatoin käyttää minun ommaa kieltä ko olin yhdessä toisten kansa ja ette se kelpasi, sannoo Solveig Härkönen.

Eida opiskellee suomea koulussa ja hänen mielestä suomen ja meänkielen välilä oon suuri ero, vaikka kielet oon vähän

samanlaisiaki.

–Mie sain inspira-sjuunia oppia enämpi meänkieltä. Toivon ette järjestethään uusi Kielipesä ensi kesänä. Silloin mie otan matkhaan yhen kaverin, ette saan vähän samanikäsempiäki osanottjia, sannoo Eida Härkönen.

Marianne Liinanki STR-T:n Pajalan paikalisosastosta meinaa, ette justhiins tämä, ette saapii olla yhdessä toisten kansa

eri hommissa, jotka kuuluvat omhaan kultuuhriin, ja sitte vielä opiskella yhdessä, oon Kielipesän perusajatus. Hään toivo, ette monet muutki huomaava tämän mahdollisuuden.

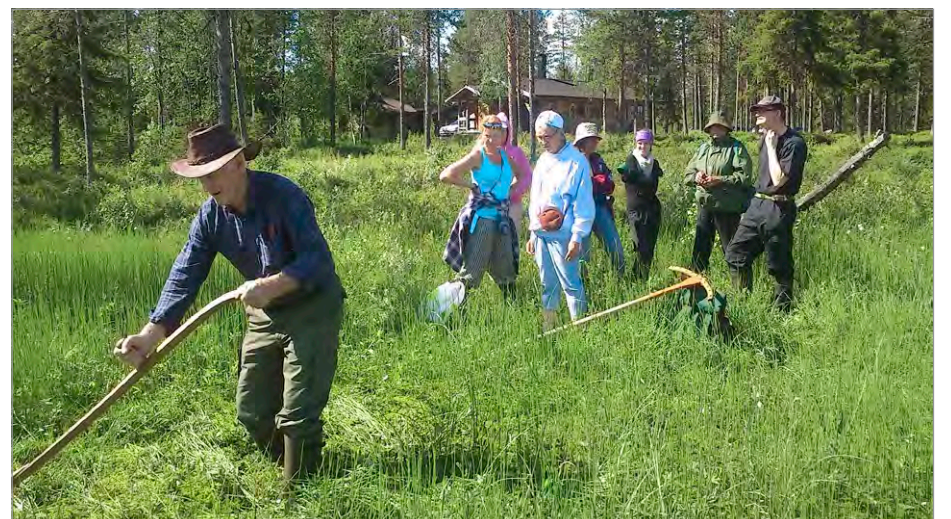
–Meän paikalisosastossa aioma ensi kesäksi kehittää Kielipesä-mallia vielä tarkemin. Vaikka se aiheuttaa paljon työtä niin siitä saapii kansa irti niin paljon, ko saapii kohata toisia, jolla oon juuret sa-

massa kulttuurissa. Tässä olema sahnee kokea lujjaa yhteenkuuluvuutta, sannoo Marianne Liinanki.

Hasse Stenudd
Käänös: Erling Wande

Marianne Liinanki.
Kuva: Hasse Stenudd

Ilskogin Rolfi näyttää kunka ennen aikhaan Vasikkavuomala niitethiin vikatheela.

Kuva: Hillevi Rantatalo

”Sauna oon köyhän apteekki”

Ko tekkee vihan se oon tärkeä ette se karkea puoli tulee ulospäin, sanoo Svante Spolander.

Kuva: Hasse Stenudd

–Jos Suomessa tykätään jotaki huonoksi ja jos se ei täytä vaatimuksia niin sanotaan ette ”se oon keho ko ruottalainen sauna”. Se väliin näyttää siltä ette sauna olis Suomessa keksitty mutta sillä oon alku eempää lästä. Mie olen ilonen ja ylpeä ette saan kuulua itäeurooppalaiseseen saunaperinteeseen, niinku suomalaisetki tekevä. Sauna oon meile vakava asia, mutta saunaa pitää hymy huulessa, sanoo Svante Spolander, kanslianjohtaja Ruottin Saunaakateemissä, sioitettu pauhaavan Kukkolankosken vieressä.

Katolilainen piispa Nestori joka 1100-luvula reisisi Venäjälle Novgorodhiin, selittää merkilisistä asioista slaavialaisessa maassa, kunka ihmiset siellä heän saunoissa, alkini alasti, kaaorit keitettyä parkkivettä päälensä ja pieksit ittensä nuorila kojuvittoila ”ette net juuri hengissä saatoit kiikkua alle”. Hään kirjotti kans; Ja niin net tekevä joka päivä ja ei kukhaan niitä

pakota, vain piinaava itensä, mutta heile se oon pesoa eikä piinaa.” Tietysti tämä selitys löytyy Ruottin Saunaakateemin huohneissa Kukkolankosken rannala.

Näyttää ulospäin

–Mie olen ylpeä meän yhtheisestä saunakyltystyristä mutta tärkein oon ette met toela saatama näyttää ulospäin ja selittää saunomisen histuuriata vaikka met saunoma ittekuki meän saunoissa, sanoo Svante Spolander.

Hään muistaa kunka hään pikkupoikasenna sai silmästä sisäle uittosauhnaan vähän matkaa Kukkolankoskesta alavirthaan. Suuri osa kylän miehistä olit uittotyössä.

–Net olit karuja miehiä ja uitton vaaraiset tukki-paot vaait suurta vastuuta toisista. Sauna oli työn jälkehin sovinnon paikka missä puhuthiin asiat halki. Meän kyläsauna oon rakenettu minun muistoista uittosaunasta.

Rakentaminen Ruottin Saunaakateemin, joka Kansalissaunapäivänä kesäkuussa vietti 25-vuotistjuhlat, oon vielä vah-

vistannu Svante Spolanderin hänen itenttiteetissä. Saunassa meänkieli oon elävä kieli. Ja saunamysemissä kaikki oon koottu yhele paikkaa oon isosta merkityksestä.

Hyvä kohtauspaikka

–Met saatama näyttää erilaisia ratkaisuja saunatekniikassa. Akateemi oon tieto- ja taitopankki, joka oon koonu kokhoon arkkitektisiä, histuurialisia ja terveyskompetensia. Täälä pitää saa vastauksen koska lehti oon paras vihthaan joka säilytethään ette se jouluaattona antaa alkukesän tuoksua, sanoo Svante Spolander.

–Mulla oon alkulusta ollu ajatus ette laittaa hyvän kohtauspaikan oli se paistinkota eli laitoksen eri saunat. Sauna oon kylttyriperine josta met olema niin ylpeät, samala ko se aina oon ollu osa meän arkipäivästä ja met olema aina tarjonhee sitä muilekki. Mie muistan ette sanothiin ette ”sauna oon köyhän apteekki,” sanoo Svante Spolander.

Hasse Stenudd

Käänös: Märta, Karin ja Linnea Nylund

Nostaa saunomisen korkeamille laitumille

Kansalissaunapäivänä Kukkolankoskela Rimas Kavaliauskas, Liettuan Saunaakateemistä, nostaa saunomisen uusile, tietheelisille laitumille. Rimas näyttää lambastingiä, jonkulaista hieromista vihoila joka vaikuttaa sypaattista hermosysteemiä:

–Oikeen tehty saunominen muistuttaa syntymistä ja antaa pusitiiviä käyttäytymismuutoksia. Meistä tulee parempia ihmisiä, sanoo Rimas Kavaliauskas.

Saunan kansalispäivä, 8 päivä kesäkuuta, alkaa Kukkolankosken saunalaitoksella missä viehraat, jokku kaukaa, saava oppia tekheen vihtoja.

–Se oon tärkeä ette se karkea puoli kojunlehestä kääntyy ulospäin, sanoo Svante Spolander, joka sillaikaa ko se kokoa kokhoon hänen vihan, selittää ette kojunlehestä oon aine jonka nimi oon saponine, saipua latinaksi. Sillälaila vihala oon kans puhistava merkitys.

Niinku aspiriini

Vips, Birute Masiliauskien Liettuaasta katoaa VIP-saunan taa. Sieltä se

kokoaa kimpun kukkia ja kasvia. Se selittää ette heilä käytethään paljon yrttiä saunassa ja vihoissa. Met löyämä raitaa ja ankeriankukkaa hänen kimpusta jonka hään oikasee meile ja kuttuu sitä ”kivuntappajaksi”.

–Jos sulla oon kuumetta eli päänsärkyä niin ota tämä sauhnaan. Sillä oon sama vaikutus niinku aspiriiniä, sanoo Birute Masiliauskien.

Ko kiuas isossa kyläsaunassa oon lämminy, niin Rimas Kavaliauskas näyttää kunka lambastingi tehään. Paatirokki päälä hään seisoo vihat käessä, tammesta, haavasta, lehmuksesta ja kojjusta, yks kummassaki käessä.

Saapii löylyn pyörimhään

Penkilä kiukhaan eessä makkaa yks ihminen vattalansa. Viitisenkymmentä kansalispäivän saunaväkeä täyttää kyläsaunan ja seuraava kiinnostunheena mitä Rimas toimittaa. Hään nostaa käet ja viuhtoo yhelä vihala kummassaki käessä ette löyly saunassa alkaa pyörimhään ja ette vihat lämpiävä. Hään suijuu ja alkaa hieromhaan sitä ihmistä joka makkaa

Rimas Kavaliauskas Liettuan Saunaakateemistä ja Birute Masiliauskien olit kaks kaukhaista vierasta Kansalissaunapäivänä Kukkolankoskela.

Kuva: Hasse Stenudd

penkilä, yli kasuvel, jalat ja vattan ette vihoila hieroo koko ruuhmiin. Rimas selittää ette ympäristö saunassa oon tärkeä ja ko kaikki oon paikolensa niin se erityinen lambastingi, jonka hään näyttää, antaa pusitiiviä käyttäytymismuutoksia.

–Lambastingilä ihmiset tuleva paremaksi. Vihoila hierominen vaikuttaa

hermosysteemiä ja niin neun sauna muuttaa heän elämän, sanoo Rimas Kavaliauskas.

Hasse Stenudd

Käänös: Märta, Karin ja Linnea Nylund

Rimas Kavaliauskas saapii löylyn pyörimhään saunassa yhelä vihala kummassaki käessä.

